

Kezdet, útkeresés

Brassótól Berekhátig (1861-1911)

[Koszta József](#) 1861. március 27-én született a székelyföldi Brassóban, egy Gácsmajor utca 52. szám alatti kisablakos, tornácos házban. [Édesapja](#) a hétfalusi csángó Koszta Károly mészáros ekkor már 56 éves volt, első házasságából 4 gyermekkel. [Édesanyja](#) Darapói Éva a háromszéki Illyefalváról, földműves családból származott, és 22 évvel volt fiatalabb a férjénél. Közös gyermekük Klára Koszta József születésekor már 10 éves volt.

A [legkisebb gyermeket](#) a szülők taníttatni akarták. Az elemi iskola után 1873-1876 között elvégezte a brassói Honterus Gimnázium három felső reálosztályát. Kitűnően rajzolt - szépérezkét, a művészet iránti vonzódását az édesanyjától, a kemény szívósságot és a tárgyias gondolkodást édesapjától örökölve formálódta saját jellemvonásai.

1876-ban bátyjai példáját követve festő-mázoló inasnak áll, majd kitanulta a fényképész szakmát. Sokat rajzolt és festett, már ekkor elkezdte képezni magát. Mesterétől Dancs Ferencről elsajátította az olajfestés technikáját is. Két évtizedig a fényképezés, fényképek színezése, az arcképfestés biztosította megélhetését. Első sikereit ez utóbbi terén érte el, találó és karakteres portréival.

1879-ben édesapja halála után anyjával Kolozsvárra költöztek nővére, Klára férjének, Bene Lászlónak a házába, aki igyekezett támogatni Kosztát. A Vastagh György festő által alapított fényképészeti műteremben dolgozva, műgyűjtőkkel találkozva nyílt meg előtte a magasabb művészet világa. A napi munkája mellett szívós kitartással készült a festészeti tanulmányokra.

1882-től Christian Griepenkerl festő vendéghallgatója a bécsi képzőművészeti akadémián, de pénze fogytán kénytelen volt visszatérni Kolozsvárra. 1884 őszétől a budapesti Mintarajziskolában Greguss János növendéke volt. A következő évben jött az első sajtósikere: elismerő cikk született róla a kolozsvári kirakatokban kiállított két arcképe nyomán.

1886 őszétől két tanéven át Lotz Károly növendéke volt, de Székely Bertalan óráit is látogatta. Csak az utolsó két szemeszterben kapott minimális ösztöndíjat. A második év végén újra kénytelen volt visszatérni a fénykép utáni arcképfestéshez mint egyetlen pénzkereseti lehetőségéhez.

1892-ben Münchenbe utazott, ahol a következő évben beiratkozott a Képzőművészeti Akadémiára. Három éven át Gabriel von Hackl, Paul Höcker, végül Wilhelm von Diez növendéke volt. Az utolsó évben némi ösztöndíjhoz is jutott báró Eötvös Lóránd vallás- és közoktatási miniszter jóvoltából, illetve 1895-ben Könyves Kálmán-díjat kapott.

1896-ban további ösztöndíj hiányában hazatért, és tanulmányait kisebb megszakításokkal négy éven át Budapesten folytatta Benczúr Gyula mesteriskolájában.

1. Kezdet, útkeresés - Brassótól Berekhátig (1861-1911)

1897 tavaszán hazautazott Erdélybe és sárpataki rokonainál megfestette a [Hazatérő aratók](#) című képét, amellyel a Műcsarnok azévi téli tárlatán elnyerte a Műbarátok Köre 1500 forintos ösztöndíját és egy 1000 forintos másolási díjat is. Képét megvásárolták a majdani Szépművészeti Múzeum számára.

1898 tavaszán a Képzőművészeti Társulat nemzetközi kiállításán szerepelt a Münchenben elkezdett és a Benczúr mesteriskolában befejezett egyetlen történelmi témájú képe, a [Mátyás és Beatrix találkozása](#), amelynek több változatát is elkészítette a következő évtizedben.

Az 1898 ősztől szüneteltette tanulmányait a Mesteriskolában. Ösztöndíjából Olaszországba utazott: 3 hónapot Velencében, 6 hónapot Firenzében töltött, Veronát, Rómát is felkereste. Hazatérve itthoni tájakon barangolt - Szolnokon, Abonyban és Cibakházán dolgozott.

Ebben az időben találkozott élete későbbi hűséges társával, számos képének modelljével, Annuskával. Szeifert Antal bajai erdész leánya ekkor 17 éves volt - épp feleannyi, mint Koszta. Törékeny alakja elsőként az 1899-ben Szolnokon festett [Csigabigán](#) tűnik fel, majd az 1902-es [A gondokba merült](#) című képről tekint ránk. Az előbbi kiállították a Műcsarnok téli tárlatán, majd megvásárolta az állam, később pedig a kolozsvári képtárba került.

1900-ban a párizsi világkiállításon Mention Honorable-díjat nyert [A hazatérők](#) című képe. A Mesteriskolából való kilépését követően februártól néhány hónapig Velencében, a Lidón dolgozott, nyáron Szolnokon, Abonyban, Cibakházán festette mezei témájú képeit.

1901-ban [A hazatérők](#) című képe szerepelt a VIII. müncheni nemzetközi kiállításon. A következő év második felétől kilenc hónapig Nagybányán tartózkodott, ám nem vett részt az ottani zajos művészeti életben, hanem a nyugalmasabb Felsőbányára ment. Ahogy máshol, itt is a maga útját járta, csak a Münchenben megismert Ferenczy Károllyal tartott kapcsolatot.

1902-ben Abonyban megfestette a [Kosaras leány](#) című képét, majd 1903-ban Cibakházán [A mezőn](#) című Kompozícióját. Ezek állami vásárlással múzeumi tulajdonba kerültek a Műcsarnok tárlatairól, ahová rendre beküldte a műveinek javát.

1903 nyarára tanítványának fogadta Perlrott Csaba Vilmost. Együtt festettek a Szolnok környéki falvak, főként Abony határában. A sok nélkülözés miatt megbízta a Nagybányára utazó Perlrottot, hogy szerezzen számára fénykép utáni arcképfestésre megrendeléseket. Sikerei, művészi elismertsége ellenére képeit leginkább az állam vásárolta meg a múzeumok részére, szerény összegekért. Magányújtók ekkor még nem mutattak érdeklődést képei iránt. Utazásai költségének előteremtéséhez így a lélekölő fényképmásolásra is rákényszerült, illetve rendszeresen fordult segélyért a Képzőművészeti Társulathoz.

1905-ben [Mátyás és Beatrix találkozása](#) című festményével sikerrel pályázott a római Fraknoi-díjra, így két évet tölthetett Itáliában. Előbb Velence környékén, San Pietro halászfaluban tartózkodik. Rómában a Fraknoi villában illetve Anzióban, Castelgandolfóban és egyéb, Róma környéki kisvárosok mellett dolgozik. Ekkor megfestett

1. Kezdet, útkeresés - Brassótól Berekhátig (1861-1911)

fő művével a [Háromkirályok](#) című képével - egyetlen vallásos témájú festményével - teljesítette az ösztöndíj elvárását. A képet 1908-ban a Szépművészeti Múzeum vásárolta meg.

1906-ban a Saint Louis-i világkiállítás magyar szekciójába újra [A hazatérők](#) című képét választották ki. Ez évben nyitott meg az újonnan épült Szépművészeti Múzeum, melynek állandó kiállításán két festménye kap helyet. Itáliában, majd ezt követően itthon is gondja van arra, hogy művei rendre ott legyenek a budapesti múcsarnoki kiállításokon.

1907-ben Rómából hazatérve Gyömrőn, telente pedig Budapesten tartózkodott, rendszeresen eljárt a Japán kávéház művészasztalához. Többen megmosolyogták vidékies megjelenése miatt, de például Szinyei Merse Pál mindig maga mellé invitálta a különöskosztát. 1908-ban a londoni magyar kiállításon szerepelt a [Háromkirályok](#) című képe.

1909: részt vesz a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre második kiállításán. Nyáron Szolnok helyett rövid ideig az épp megalakuló kecskeméti művésztelepen dolgozik. Ekkori főműve, az [Eső után](#), több képével együtt látható az azévi téli tárlaton.

1910-ben az Abonyban festett [Mezei munkások](#) című képével elnyerte a 2000 koronás Röck Szilárd-díjat, melyből az év végén kilenc hónapra Párizsba megy. Kint festett néhány képével a Fauves - a "Vadak" - közelébe került.

1911-ben a római nemzetközi képzőművészeti kiállítás magyar pavilonjában kisebb válogatás volt látható műveiből, mellyel díjat is nyert. Ebben az évben lett 50 éves. Bejárta Európa művészeti szempontból jelentős helyszíneit, mindegyik hatással volt rá, születtek akár képességeit próbára tevő képek is, de úgy érezte, egyik sem inspirált igazán átütő alkotásokat. Nyomasztotta, hogy rajongott példaképe Munkácsy Mihály ilyen idős korára már egész életművet tudhatott maga mögött.

Külföldi útjai után rövid ideig a Szolnoki Művésztelepen dolgozott, és közben kereste azt a helyet, ahol majd zavartalanul tud festeni. 1912-ben az Alföldet járva akadt rá Lakos János Pál festő [Berekhát 25.](#) alatti műtermes tanyájára, amely első szentesi alkotó műhelye lett.

Képek:

1. Koszta József ([fénykép](#), ~1870)
2. Koszta édesapja ([festmény](#), 1879)
3. Koszta édesanyja ([festmény](#), 1882)
4. Hazatérő aratók – A hazatérők ([festmény](#), 1897)
5. Mátyás és Beatrix találkozása ([festmény](#), 1898)
6. Csigabiga ([festmény](#), 1899)
7. A gondokba merült ([festmény](#), 1902)
8. Háromkirályok - Napkeleti bölcsek ([festmény](#), 1906-1907)
9. Mezei munkások ([festmény](#), 1909-1910)

1. Kezdet, útkeresés - Brassótól Berekhátig (1861-1911)

Források:

- Bényi László: Koszta József (Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata - Budapest, 1959)
 - <https://www.antikvarium.hu/konyv/benyi-laszlo-koszta-jozsef-60165-0>
 - Szinyei Merse Anna: Koszta József (Kossuth Kiadó / Magyar Nemzeti Galéria, 2014)
 - <https://www.regikonyvek.hu/kiadas/koszta-jozsef-2-2015-kossuth-kiado>
-

Összeállította: Lantos Imre, Mészáros Zoltán, Sprok János, Tímár Ferenc, Valkai Zsolt, Vecseri Ferenc

Partnerek:

